

განათლების რეფორმა და მეოთხე თაობის ეროვნული სასწავლო გეგმა

სოფია მშვილდაძე

ბიზნესადმინისტრირების პროგრამის დოქტორანტი, საქართველოს ტექნიკური
უნივერსიტეტი s.mshvildadze@gtu.ge

აბსტრაქტი

სტატია მიმოიხილავს განათლების რეფორმის კონტექსტში მეოთხე თაობის ეროვნულ სასწავლო გეგმას, რომელიც მიზნად ისახავს სწავლების მოდერნიზებასა და მოსწავლეებისთვის 21-ე საუკუნის მოთხოვნებთან შესაბამისი უნარების განვითარების ხელშეწყობას. ახალი სასწავლო გეგმა ეფუძნება კომპეტენციებზე ორიენტირებულ მიდგომას, რაც გულისხმობს კრიტიკული აზროვნების, პრობლემების გადაჭრის, შემოქმედებითობისა და ციფრული წიგნიერების განვითარებას. სტატია განიხილავს ამ ცვლილებების არსს, მათ გავლენას სწავლების პროცესსა და პედაგოგიურ პრაქტიკაზე, ასევე შესაძლო გამოწვევებსა და პერსპექტივებს, რაც რეფორმის ეფექტურობას განსაზღვრავს.

საკვანძო სიტყვები: განათლების რეფორმა, ეროვნული სასწავლო გეგმა, კომპეტენციებზე დაფუძნებული სწავლება, კრიტიკული აზროვნება, ინოვაციური სწავლება, სწავლების მოდერნიზაცია, სწავლების პერსონალიზაცია, ტექნოლოგიების ინტეგრაცია.

განათლება ქვეყნის განვითარების ფუნდამენტური საყრდენია, რომლის რეფორმა არა მხოლოდ მომავალი თაობის ცოდნის ხარისხზე, არამედ საზოგადოების სოციალურ და ეკონომიკურ წინსვლაზეც აისახება. საქართველოში ბოლო ათწლეულების განმავლობაში არაერთი ცვლილება განხორციელდა განათლების სფეროში, თუმცა თანამედროვე გამოწვევები საჭიროებს უფრო სისტემურ და ინოვაციურ მიდგომებს.

მეოთხე თაობის ეროვნული სასწავლო გეგმა განათლების რეფორმის ახალი ეტაპია, რომელიც მიზნად ისახავს მოსწავლეთა უნარების განვითარებას, კრიტიკული აზროვნების ხელშეწყობასა და თანამედროვე საგანმანათლებლო მეთოდის დანერგვას. ეს რეფორმა არა მხოლოდ სასწავლო შინაარსსა და მეთოდოლოგიას ცვლის, არამედ მასწავლებლების როლიც ახალ საფეხურზე აყვავს, რათა განათლების სისტემა მეტად მოქნილი და ეფექტიანი გახდეს.

მეოთხე თაობის ეროვნული სასწავლო გეგმა წარმოადგენს მთავარ ინსტრუმენტს განათლების რეფორმის მიზნების მისაღწევად. დოკუმენტი განსაზღვრავს სავალდებულო მოთხოვნებს სასკოლო საზოგადოების მიმართ. მისი ძირითადი პრინციპებია: მოსწავლეზე ორიენტირებული და ინტეგრირებული სწავლება, ცოდნის პრაქტიკული გამოყენება, ტექნოლოგიების ინტეგრაცია და მასწავლებლის პროფესიული განვითარება, რომელიც გულისხმობს სწავლა-სწავლების პროცესის ორიენტირებას მოსწავლის პიროვნულ განვითარებაზე, სასწავლო პროცესის დაფუძნებას კონსტრუქტივისტულ საგანმანათლებლო პრინციპებზე, ზრუნვასა და მხარდაჭერაზე ორიენტირებული სასკოლო კულტურის ჩამოყალიბებას. მეოთხე თაობის ეროვნული სასწავლო გეგმის მთავარი მახასიათებლებია მოსწავლის საჭიროებებზე ორიენტირებული სწავლება, რომელიც ითვალისწინებს მოსწავლეთა ინდივიდუალურ ინტერესებსა და საჭიროებებს. პროექტებზე დაფუძნებულ, პრაქტიკულ და ინკლუზიურ მიდგომებს. პროექტული სწავლება არის მეთოდი, რომელიც მოსწავლეებს რეალური ცხოვრებისეული ამოცანების შესრულებას სთავაზობს. ისინი თავად იკვლევენ პრობლემებს, პოულობენ გადაჭრის გზებს და ქმნიან პროდუქტებს. პროექტული სწავლების უპირატესობებია მოსწავლეთა ჩართულობა, კრიტიკული აზროვნების განვითარება, თანამშრომლობითი უნარების გაუმჯობესება, რეალური ცხოვრების გამოწვევებთან კავშირი. რამდენი სკოლაც არის იმდენი ერთმანეთისგან მეტ-ნაკლებად განსხვავებული წარმატებული პრაქტიკა შესაძლოა არსებობდეს. განსხვავდებიან სასკოლო საზოგადოების წევრები, რომლებიც ამ პრაქტიკას ახორციელებენ და ინტერესებს, პრიორიტეტებსა და გამოწვევებს საზღვრავენ. რეფორმის განხორციელების შესაძლო გამოწვევებია: მასწავლებელთა კვალიფიკაციის მუდმივი გაუმჯობესება, რომელიც მოითხოვს დიდ რესურსს, მათ შორის ტრენინგების სისტემურ ორგანიზებასა და თანამედროვე პედაგოგიური მეთოდების დაუფლებას. მასწავლებელთა პროფესიული გადაწყვეტილებისა და ემოციური კეთილდღეობის საკითხი განსაკუთრებით მწვავეა, რადგან მათ უწევთ ყოველდღიურად სხვადასხვა სტრესულ სიტუაციაში გამკლავება. პედაგოგები ხშირად მუშაობენ სასწავლო პროგრამის მიღმა: ამზადებენ გაკვეთილებს, აფასებენ მოსწავლეთა ნამუშევრებს და ესწრებიან შეხვედრებს, რაც პროფესიულ გადაღლას და პირადი დროის ნაკლებობას იწვევს. მოსწავლეთა დისციპლინის მართვა, მშობლების მხრიდან ზეწოლა და კოლეგებთან/ადმინისტრაციასთან ურთიერთობის სირთულეები მასწავლებლის ემოციურ მდგომარეობაზე ასევე არადადებითად აისახება. მასწავლებლის პროფესია ერთ-ერთი ყველაზე საპასუხისმგებლო პროფესიაა, მაგრამ საზოგადოებაში მათი როლი არასათანადოდ აღიარებული, რაც დემოტივაციის განსმსაზღვრელია. სასკოლო ინფრასტრუქტურისა და ტექნოლოგიების ინტეგრაცია, რომელიც ყველა ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებისთვის არასაკმარისად ხელმისაწვდომია. სასწავლო რესურსების ადაპტირება ჯერ კიდევ საჭიროებს დახვეწასა და მასწავლებელთა საჭიროებებთან შეჯერებას. მშობლებისა და საზოგადოების ჩართულობა განათლების რეფორმის წარმატებისთვის მნიშვნელოვან მხარდაჭერას წარმოადგენს, თუმცა მათი მზაობა ახალი სასწავლო მიდგომების მიმართ გასავითარებელია. რაც შეეხება შეფასების უნარების გაუმჯობესებას შესაძლოა გარკვეული დაბრკოლება შექმნას, რადგან ტრადიციული შეფასების მეთოდებისგან განსხვავებით, მეოთხე თაობის გეგმა ითვალისწინებს მოსწავლეთა პროგრესის კომპლექსურ შეფასებას. მიუხედავად არსებული გამოწვევებისა, სწორი დაგეგმვისა და საზოგადოების აქტიური ჩართულობის

შემთხვევაში, ის შესაძლოა ქვეყნის განათლების სისტემის მოდერნიზაციისა და გაძლიერების საფუძველია. მეოთხე თაობის ეროვნული სასწავლო გეგმის პერსპექტივა არის მოსწავლეთა პრაქტიკული უნარების განვითარება, რაც ხელს შეუწყობს მათ როგორც პიროვნულ, ისე პროფესიულ ზრდას. ტექნოლოგიების ინტეგრაცია და სწავლების ინოვაციური მეთოდები გაზრდის განათლების ხარისხს და დაეხმარება მომავალ თაობებს სწრაფად და ცვლილებადი შრომის ბაზარზე ადაპტირდნენ. ამასთან, სასკოლო სისტემის გაძლიერება, მასწავლებელთა პროფესიული განვითარება და მშობლების აქტიური ჩართულობა ქმნის მდგრადი რეფორმის საფუძველს. თუ განათლების სექტორში ყველა დაინტერესებული მხარე აქტიურად ითანამშრომლებს, ამ გეგმის წარმატება არა მხოლოდ სასკოლო დონეზე, არამედ ქვეყნის სოციალური-ეკონომიკურ განვითარებაზე აისახება.

ლიტერატურა

1. საქართველოს მინისტრის ბრძანება 24.05.2016, ეროვნული სასწავლო გეგმის დამტკიცების შესახებ, [ონლაინ], ხელმისაწვდომია: <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/3285991?publication=0> (ბოლო მიმართვის თარიღი 07.05.23).
2. William G. Ouchi, (1981), *Theory Z: How American Business Can Meet the Japanese Challenge*, 227
3. ტომას ჯ. სერჯიოვანი, *სკოლის ხელმძღვანელობა. თეორიული ცოდნის პრაქტიკაში გააზრებული გამოყენების პერსპექტივა*, მეექვსე გამოცემა, ინიტის უნივერსიტეტი, სან ანტონიო, ტეხასი, 506, [ონლაინ], ხელმისაწვდომია: <https://library.iliauni.edu.ge/wp-content/uploads/2017/03/skolis-khelmdzghvaneloba.pdf>, (ბოლო მიმართვის თარიღი 07.05.23).
4. გირტ ჰოფსტედე და გერტ იან ჰოფსტედე (2011), *კულტურები და ორგანიზაციები გონების პროგრამული უზრუნველყოფა*, ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი, თბილისი, გვ. 17-19
5. ნიკოლოზ სილაგაძე, 2020 „სასკოლო კურიკულუმი“, *ჟურნალი „სკოლის მართვა“* N1, გვ. 39-49, [ონლაინ], ხელმისაწვდომია, <http://mastsavlebeli.ge/wp-content/uploads/2021/01/%E1%83%A1%E1%83%99%E1%83%9D%E1%83%9A%E1%83%98%E1%83%A1-%E1%83%9B%E1%83%90%E1%83%A0%E1%83%97%E1%83%95%E1%83%90-1.pdf> (ბოლო მიმართვის თარიღი 07.05.23).
6. ბერიკა შუკაკიძე, ნატო ინგოროყვა, მანანა რატიანი, ხათუნა ბარაბაძე, ეკატერინე კვირიკაშვილი, სოფიკო ლობჯანიძე და ნათია ნაცვლიშვილი (2021), *თანამედროვე სკოლის მართვა*, მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ეროვნული ცენტრი, თბილისი, 308, [ონლაინ], ხელმისაწვდომია, <http://mastsavlebeli.ge/wp-content/uploads/2021/11/Book-Tanamedrove-sklois-martva-web.pdf>, (ბოლო მიმართვის თარიღი 07.05.23).

Education Reform and the Fourth Generation National Curriculum

Sofia Mshvildadze

PhD student of Business Administration Program, Georgian Technical University

s.mshvildadze@gtu.ge

Abstract

The article reviews the fourth generation national curriculum in the context of education reform, which aims to modernize teaching and promote the development of skills for students in line with the requirements of the 21st century. The new curriculum is based on a competency-based approach, which implies the development of critical thinking, problem-solving, creativity and digital literacy. The article discusses the essence of these changes, their impact on the teaching process and pedagogical practice, as well as possible challenges and prospects that determine the effectiveness of the reform.

Keywords: education reform, national curriculum, competency-based learning, critical thinking, innovative learning, modernization of learning, personalization of learning, integration of technologies.